

Rapportage MID
over

Tsjetsjenië

Aangeboden aan
Voorzitter en leden CVIN
door
Directeur Militaire Inlichtingendienst

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Inlichtingen

Ontwikkelingen Tsjetsjenië [afgesloten 20 december 1999, 13.00 uur]

De strijd in Tsjetsjenië lijkt voor de Russische Strijdkrachten nog steeds voorspoedig te verlopen, maar dat is slechts schijn. Overdag zijn de Russische Federale Strijdkrachten heer en meester in het laagland en in de lucht. Als de duisternis is ingevallen slaan de Tsjetsjenen hard terug. Het doel van het Russische leger om de moslimrebellen en criminele bendes geheel te vernietigen of te neutraliseren is nog lang niet bereikt. Tot op heden is nog steeds geen enkele Tsjetsjeense krijgsheer door de Russische strijdkrachten opgepakt. Wel openbaren zich de eerste belangrijke scheuren in het Tsjetsjeense front.

Het leger heeft slechts een plan klaar om met zo min mogelijk slachtoffers te proberen geheel Tsjetsjenië weer onder Russische heerschappij te brengen. De inname van Grozny, alsmede het afsluiten van de laatste toevoerwegen voor de rebellen vanuit het buitenland hebben momenteel prioriteit. De steun van de zijde van Georgië voor een offensief vanaf Georgisch grondgebied lijkt cruciaal voor de volgende fase van het Russische offensief. Met een mogelijke aanval op Tsjetsjeense rebellen in het hooggebergte lijkt de strijd zich naar het Tsjetsjeens-Georgisch grensgebied te zullen verplaatsen.

De strijd tegen de Tsjetsjeense rebellen, mede in het licht van Doema- en presidentverkiezingen alsmede het herstellen van het vertrouwen in de politieke en militaire vermogens van de Russische Federatie lijken het uiteindelijke doel te vertroebelen. Een politieke oplossing voor de aspiraties van de Tsjetsjenen om een onafhankelijke staatkundige entiteit te zijn heeft men in Moskou niet. Het lijkt daarom een strijd te worden die op de lange termijn niet gewonnen kan worden.

Actuele situatie

Het Russische Federale leger maakt zich momenteel op om de Tsjetsjeense hoofdstad Grozny in te nemen. Daarmee zal een belangrijk doel van de derde fase van de operatie in Tsjetsjenië worden bereikt. Op 26 november 1999 formuleerde Piv Chef Generale Staf kolonelgeneraal Manilov de twee hoofddoelen van fase drie als volgt: "het voorkomen van steun aan de rebellen vanuit het buitenland en het bevrijden van de hoofdstad."

Zware gevechten vinden plaats in de buitenwijken van de Tsjetsjeense hoofdstad, maar nog steeds ontkennen de hoogste militaire leiders in Moskou dat de Russische troepen op dit moment Grozny zullen bestormen.

Meer naar het oosten blijkt dat de Tsjetsjenen de strijd om hun laatste bolwerk in de laagvlakte, Shali, hebben verloren. Eenheden van het Russische ministerie van binnenlandse zaken hebben Shali gezuiverd en ingenomen. De Russische Federale Troepen hebben met de inname van Shali het gehele laagland onder controle gekregen.

In het zuidoosten rukken Russische legereenheden vanuit Shali naar het zuiden op richting Vedeno. Het afgelopen weekeinde werd Serzhen-Yurt veroverd. Deze plaats diende tot voor kort als hoofdkwartier van krijgsheer Khattab. Vanuit Dagestan zouden inmiddels ook Russische troepen op weg zijn richting Vedeno. De omsingeling van Vedeno is nabij en daarmee zou het Russische leger naast een morele oppepper (Vedeno is de thuisbasis van Shamil Basayev) ook een strategisch belangrijke plaats in handen krijgen.

Na de inname van Vedeno zal het Russische leger de controle krijgen over de doorgaande weg van Shali naar Dagestan en zal het oostelijke deel van het Tsjetsjeense bergland, grenzend aan Dagestan, zijn afgesloten. Inmiddels lijkt het erop dat de Russen een overeenkomst hebben met een aantal Tsjetsjeense krijgsheren om het bergland ten oosten van Vedeno te pacificeren.

Verdeeldheid binnen het Tsjetsjeense kamp

In Grozny zou onenigheid zijn ontstaan tussen president Maskhadov en krijgsheer Basayev. Maskhadov wil de stad tot het einde verdedigen terwijl Basayev zijn strijders wil terugtrekken om vanuit de bergen de strijd voort te zetten.

Uit speciale MID-bron is bekend dat de Tsjetsjeens-Arabische krijgsheer Khattab vorige week al voorzag dat de Tsjetsjeense strijders zich uiteindelijk zouden moeten terugtrekken uit Grozny en Shali. Volgens Khattab zullen de Tsjetsjenen uiteindelijk moeten uitwijken naar de bergen of zelfs naar Georgië.

De Russische commandant van het oostelijke front, luitenant-generaal Troshev is in een vergevorderd stadium van onderhandeling met de gebroeders Sulim en Dzhabrail Jamadajev. De broers Jamadajev, neven van de Tsjetsjeense moefiti Kadyrov die door Maskhadov op een dodenlijst is gezet, zouden zich met hun manschappen (ongeveer 4000 man) aan willen sluiten bij het Russische Federale leger. Eerder al trokken de manschappen van Jamadajev zich vrijwillig terug uit Goedermes.

Na de val van Grozny: Fase IV; de opties

Na een inname van Grozny zal voor het Russische Federale leger fase vier van de operatie in Tsjetsjenië beginnen. Doel van deze fase is het neutraliseren van de Tsjetsjenen in het hooggebergte. Rusland heeft voor de uitvoering van de vierde fase een viertal opties.

Een *eerste optie* is de voortzetting van de huidige opmars in zuidelijke richting. Dit zal echter gepaard gaan met vele verliezen daar de rebellen op bekend terrein vechten en de Russische troepen zich een weg omhoog moet vechten.

Een *tweede optie* is het uitvoeren van luchtlandingen net achter de posities van de rebellen in de bergen. Probleem hierbij is dat door het slechte weer luchtsteun niet is verzekerd. Ook het afwerpen van (ondersteunend) materieel geeft problemen. Verder moet volgens de Russische doctrine binnen 48 uur een 'link-up' worden gemaakt. Dit alles lijkt gezien de klimatologische omstandigheden tijdens de winter niet waarschijnlijk.

Een *derde optie* is een aanval vanuit Georgië. Men zou daarbij gebruik kunnen maken van de troepen die momenteel op de Russische militaire bases in Georgië aanwezig zijn. Verstevkingen kunnen bovendien makkelijk worden aangevoerd. Deze optie is voornamelijk minder waarschijnlijk indien Georgië zich vast blijft houden aan het huidige standpunt dat men niet verder betrokken wil worden bij de oorlog en er alles aan zal doen om dit te voorkomen.

Een mogelijke *vierde optie* tenslotte is de combinatie van de andere mogelijkheden. Hierbij kan de druk op meerdere fronten worden verhoogd.

Georgië en de Tsjetsjeense oorlog

Georgië houdt vast aan het standpunt dat zij niet betrokken wil raken bij het conflict. Daarentegen heeft de Georgische president Shevardnadze wel zijn steun voor de Russische operatie uitgesproken.

Georgië staat daarom niet toe dat de Russen vanaf Georgisch grondgebied de grenzen gaan controleren. Enkele maanden geleden hebben de laatste Russische grenstroepen Georgië verlaten en Tbilisi wil geen hernieuwde verhoogde presentie. Er bevinden zich op Georgisch grondgebied nog wel een aanzienlijk aantal reguliere Russische manschappen. Tbilisi wil graag dat deze zich in de komende jaren naar Rusland terugtrekken.

Gedurende de afgelopen periode is Rusland al een aantal keren op Georgisch grondgebied opgetreden tegen Tsjetsjeense rebellen. Hierbij was sprake van het uitvoeren van luchtbombardementen tegen aanvoerwegen ten behoeve van het Tsjetsjeense verzet. Hoewel dat niet door Georgië zal worden getolereerd is het niet ondenkbaar dat Moskou nu of in de nabije toekomst door middel van het inzetten van speciale eenheden zal trachten over de grond op te treden tegen de logistieke aanvoer van de rebellen. De eerste aanwijzingen waarbij Russische eenheden trachten aanvoer vanuit Georgië af te sluiten zijn reeds aanwezig. Ook zijn er berichten dat de Russen rond bepaalde wegen al mijnen hebben gelegd.

Het grensgebied is zeer bergachtig (met bergtoppen van meer dan 4.000 meter) en er zijn maar een beperkt aantal wegen die natuurlijk redelijk goed te controleren zijn. Kleine groepjes rebellen die zich buiten deze wegen begeven zijn evenwel zeer moeilijk te controleren.

Hoewel er weinig concrete aanwijzingen zijn met betrekking tot de veiligheidssituatie in het grensgebied Tsjetsjenië-Georgië kan deze regio toch als zeer onveilig worden beschouwd. Buiten de in het grensregio aanwezige vluchtelingen, is het zeer waarschijnlijk dat er zich daar ook uitgeweken verzetsstrijders bevinden. Daarnaast zijn in het grensgebied etnische Tsjetsjenen woonachtig. Dit heeft een ondoorzichtige mix van combattanten en non-combattanten tot gevolg. Daarbij zal een deel van de lokale bevolking zich bezig houden met directe en indirecte steun aan de Tsjetsjeense rebellen in de vorm van mensen, voedsel, financiële middelen e.d.

Dat elke westerling die zich in de buurt van Tsjetsjenen bevindt, gevaar loopt, heeft het verleden al duidelijk gemaakt. Recentelijk is een Franse journalist vanaf Georgisch grondgebied naar Tsjetsjenië ontvoerd. Ontvoeringen vinden overigens niet alleen om politieke maar vooral om criminele redenen plaats.

Er bestaat momenteel bovendien het gevaar dat Tsjetsjeense rebellen Russische doelen in Georgië zullen aanvallen om op die manier de Russische militaire aanwezigheid in Georgië nog meer ter discussie te stellen. De Russische ambassade in Tbilisi zou de gezinnen van het ambassade personeel al hebben geadviseerd het land te verlaten. Van officiële zijde wordt dit ontkend.

Verwachting

Het beleg van Grozny zal worden voortgezet. Ondanks het feit dat de eerste sneeuw is gevallen en daarmee de winter is ingevallen zullen Tsjetsjeense strijders de stad niet verlaten en wachten ze een aanval op de stad af.

Zolang de verliezen aan Russische zijde acceptabel blijven en de Tsjetsjenië-operatie van tijd tot tijd een succes, zoals de inname van Goedermes en Shali, zal het Russische volk massaal achter de actie blijven staan en kan het Kremlin de generaals niets anders dan een *Carte Blanche* geven. Alhoewel er binnen Rusland een grote acceptatie lijkt te bestaan ten aanzien van slachtoffers aan eigen zijde is de tolerantie niet onbeperkt. Het Russische leger

[REDACTED]

lijkt dan ook in het gehele offensief en in het bijzonder bij een aanval op Grozny voornamelijk op zeker te blijven spelen.

De successen van de afgelopen weken lijken een eerste weerspiegeling te hebben gevonden in de voorlopige uitslagen van de Doema-verkiezingen van afgelopen zondag.

Om de Tsjetsjeense strijdgroepen snel aan te kunnen pakken heeft het Russische leger de steun van Georgië nodig. Indien het Rusland niet lukt om de medewerking van Georgië te verkrijgen is de verwachting dat de Russische troepen zich na het veroveren van Vedenno in zullen graven en een stellingenoorlog zullen beginnen die tot na de winterperiode zal duren. Ondertussen zullen de Tsjetsjenen vanuit de lucht en vanaf het land blijvend worden bestookt. Hierbij zal Moskou zoveel mogelijk trachten om de voor de Tsjetsjenen belangrijke aanvoerroutes vanuit Georgië af te snijden. Hoewel zware sneeuwval in de bergen transporten vanuit Georgië de komende tijd al zal blokkeren, zou Moskou toch kunnen besluiten om door middel van militair optreden de bergpassen af te sluiten. (Inmiddels is het afgelopen weekeinde de belangrijkste bergpas op de grens tussen Tsjetsjenië en Georgië door Russische luchtlandingstroepen ingenomen.) Aangezien deze bergpassen voor de Tsjetsjenen nog de enige overgebleven aanvoerroutes vormen, is te verwachten dat de strijd zich ook zal verplaatsen naar het Georgisch-Tsjetsjeense grensgebied.